

KALENDER HOOLITSEB KÕIGE EEST

VELLO LATTIK

„**UUESTI ELUS**“. Stsenarist ja režissöör **Olev Remsu**, operaatorid **Veiko Taluste**, **Tõnis Lepik** ja **Ralf Siig**, helirežissöör **Mati Jaska**, produtsent **Paul Kustala**. Beta SP, 54 min 27 s, värviline. © Alpic-Stuudio, 2002.

„**ORJUS EESTIS EHK PALJAJALU MUSTAL MULLAL**“. Stsenarist, režissöör ja produtsent **Olev Remsu**, operaator **Kristjan-Jaak Nuudi**, diktoriteksti esitab **Riho Västriik**, heli: **Olger Bernadt** ja **Koit Pärna**, montaaž: **Jaan Kolberg**, tegevprodutsent **Mati Sepping**. Beta SP, 28 min, värviline. © RRK-Wellesto, 2003.

Oma raamatute kohta avaldatud kriitikat lugedes olen alati otsinud, kellele lugu on suunatud. Raamat on kirjutatud, trükitud ja müügil – ei saa ju kriitik töömeeli oletada, et ma ta kokku korjan ning kriitiku näpunäitel ringi kirjutan? Järelikult on kriitika mõeldud lugejale raamatut tutvustama?

Olev Remsu filmidega on lugu sama. Nad on vägagi olemas ja nimelt niisugustena, nagu Remsu neid teha tahtis. Või enam-vähem niisugustena. Seega pole minugi read mõeldud Remsu ümberkasvatamiseks, mis kindlasti pole ka võimalik, vaid filmide vaatajatele. Et mina mõistsin Remsut nii ja kui sina midagi muud tähtsaks pead, pole ka katki midagi.

Muidugi olen ma subjektiivne. Kes ei oleks? Ja ütlen kohe – Remsu filmid on head. Enamgi veel – selliseid peaks olema rohkem, olgu autoriks kes tahes. Remsu on väga hea publitsist.

„Mis asi on AA?“ küsib Remsu filmis „**Uuesti elus**“. Talle vastatakse:

„Anonüümsed alkohoolikud.“

„Kas nende sekka võivad minna kõik? Või on seal teatud tingimusi?“

„Rühma tulles peab olema kaine.“

Remsu ei küsi: „Millest karsklaseks pööranu ilma jääb?“ Seda küsin mina, kes ka vana-aastaõhtul šampanjat ei maitse (viimase viie aasta jooksul lubasin endale ainult Krimmi reisil kerget õlletamist). Millest ma karsklasena olen ilma jäänud?

Paljustki. Sünnipäevadel, matustel tajun võõrastust: „Sina, sinder, ise ei võta, vaid tahad vahtida, mis sigadusi me purjuspäi teeme!“ Kehv tunne on võtjate pundis valget liiliat, noppimata õiekest mängida. Aga see polnud Remsule teema.

„Mis on AA?“ küsib Remsu nägusalt noorelt emalt.

„See on midagi kirikliku koguduse ja psühhoteraapia grupi vahepealset. AA on abiks, nõuks ja toeks igale inimesele, kes soovib alkoholismist vabaneeda.“

Aga Lüganuse kandi rahvatarkus kinnitab vastupidist: „Siga jääb ikka seaks, kas pese siebiga vai saada Saksa maale.“

Filmi suurim leid on mulle **Arvo Kukumägi**, dialoogid Kukuuga. Kuku moraalist vaid üks lause: „Eesti rahvas on sitavareste kari!“ Ehk ongi?

Mis võinuks olla olemata või teises kastmes?

Koketerii (?) jumalaga, Kõrgema Jõuga. Ma ei saanudki aru, kui tõsiselt

väga laiade huvidega, aga pisut rahutu ja püsimatut Remsu ise võtab tobedavõitu küsimusi:

„Huvitav, miks jumal laseb inimestel surra?“ Või:

„Kas surma põhjustavad inimeste patud?“

Vaieldamatult hea on see, et Remsu on suutnud vältida paroole nagu „mahajoodud leivaraha“ või „õnnetud jookidulapsed“. Moraalitsemist on muidu õpetada ikkav Remsu suutnud kenasti vältida.

Ja midagi ainult Remsule: parema-käelisele pannakse viinapudel kirstu kaasa vasema kaenla alla, vasaku-käelisele parema kaenla alla, et üles-tõusmisel oleks käepärasem haarata.

Remsu teine film „**Orjus Eestis ehk Paljajalu mustal mullal**“ on lugu Tartu turuvarblastest. Filmis näeme vürst **Peeter Volkonskit** vana roomlasena, **Eduard Väärit**, **Johnny B. Isotamme** ja näitleja **Enn Hangot**, veidi küll allakäinut, aga mitte nemad pole Remsu filmi kangelased. On hoopis eluheidikud ja vagabundid, kes tulevad Tartu turuhoo-ne ette endid päevatöolisteks pakkuma.

Sõjajärgses Tartus kogunesid vagabundid silla alla, igal rihma vahel sepa taotud terav lõhkumiskirves (mitte õhukese teraga vene kirvega, puusepakirvega segi ajada!). Päevatasu oli ka siis teada nagu praegugi – kaks krooni päev ja lõunasöögiks taldrikutäis sooja suppi. Remsut uskudes on praegu turuvarblase päevapalk 150 – 200 krooni lõunasupita.

Remsu näitab meile maailma, mille olemasolust Euroopa Liidu ja NATO-Eestis paljudel aimugi pole. Kuna olen isegi oma hektarilise taluga vahel tööandja (mis tobe sõna!) ja Viljandis orjaturgu (Eduard Vääri termin) pole, siis tallu elumaja ehitades tõin puutöömehi mujalt. Ja minu kogemuste järgi on see rämpstööjõud. Kui panin mehed mulda

„Uuesti elus“. Olev Remsu ja Ott Arder.

„Uuesti elus“. Arvo Kukumägi.

„Uuesti elus“. Leonhard Lapin.

„Orjus Eestis ehk Paljajalu mustal mullal“. Peeter Volkonski.

„Orjus Eestis ehk Paljajalu mustal mullal“. Enn Hango ja Maarja.

kärutama, tegid nad kahe peale poole päevaga sama töö mis mina ise tunniga. Lõuna ajal kamandasin nad autosse, andsin kummalegi pudeli raha, surusin mässu maha ja sõidutasin nad linna tagasi.

Remsu küsib hipi **Toomas Arumeele** käest:

„Millega sa tegeled?“

„Elamisega. Mulle on see rottide võidujooks lapsest peale imelik tundunud.“

Remsu kaadrid hipist on viimased, hiljem näeme juba hauaplaadi tellimist. Kena, terviklik miniatuur. Kahju, et Remsu kahe semiootikatudengi avami-

seks-tutvustamiseks ei tahtnud või ei osanud oma nippi leida. Mõneti poolikuks ja pealiskaudseks jääb ka miniatuur talunik **Peeter Muulist**. Puudu jääb see miski, see terake, mis novellist hea novelli teeb. Või võtame eksnäitleja Hango tugiisiku, poeet **Maarja**, kas või nime pärast tahaks sellest noorikust rohkem teada saada.

Eluheidikud orjaturul on masendavalt ühiskonnakriitilised.

„Ma ei sobiks ministriks juba sellepärast, et ma ei oska valetada ega varastada. Riigikogujate ees ei võtaks ma mütsigi peast“ – see hoiak on ootuspäraselt valitsev. Sellega haakub Peeter Volkonski Muinasteaduste muuseumis öeldud lõpulause:

„Muuseas arvan ma, et me juba oleme hävitanud iseendid ja oma riigi.“

Remsu internetihullus on küllap üldtuntud. Aga kui mind neis kahes filmis üldse miski väga häiris, siis nimelt see, et küsimusi esitades loeb Remsu need *laptop*’ilt maha ega taotlegi silmsidet.

Remsu filmid on vajalikud. Küllap ka head. Meenutame vaid vestlust tänaseks juba Hiiumaal uppunud **Ott Arderiga**.

Kalender hoolitseb kõige eest, kõiki meid mäletab vaid meie endi põlvkond. Kord ulatas Feodor Klement TRÜ avaktusel mulle matrikli, veel mäletan ma Kaarel Irdi Trigorini mängitud rolli või Georg Otsa laulu... Mu pojale on need ainult nimed, nagu mulle Vares-Barbarus, Karotamm või Tuglas.

Lappasin sünniaastaid Eesti Kirjanike Liidu teatmikust: 1922, 1924, 1929, 1923, 1916... Ega ma tea, kui abstraktselt on preemia „Ela ja sära“ vastuvõtjad oma kroone kultuuri heaks kulutanud, aga mina annaksin selle raha Remsule, et jäädvustada kas või 2–3 minutit kirjanikke, kelle elutee pole enam pikk. Kaks nähtud filmi äratavad usku, et Remsu teeks selle töö ära tasemel ja soliidset.